

Warszawa, 29-12-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.7060.417.2022.AI

Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Ministro,

Trybunał Konstytucyjny po rozpoznaniu, z udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich, na rozprawie w dniu 15 listopada 2023 r., pytania prawnego Sądu Okręgowego w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych orzekł, że art. 17 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1621) w związku z art. 25a ust. 2 pkt 2 i ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251 ze zm.) w zakresie, w jakim pomija emerytury przyznane na wniosek zgłoszony przed 1 czerwca 2021 r., jest niezgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (P 7/22). Wyrok został ogłoszony w Dzienniku Ustaw dnia 16 listopada 2023 r. pod pozycją 2490.

W pisemnym uzasadnieniu, oceniając skutki wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał na konieczność jego wykonania przez ustawodawcę. Po pierwsze wyjaśnił, że wyrok w niniejszej sprawie jest tzw. wyrokiem o pominięciu. Wyroki tego rodzaju nie

wywierają skutku derogacyjnego i nie prowadzą do zmiany w systemie prawa. Takiej zmiany musi dokonać ustawodawca. Po drugie, zaznaczył, że w niniejszej sprawie orzekał w trybie tzw. kontroli konkretnej i był związany zakresem zaskarżenia określonym w pytaniu prawnym, uwarunkowanym stanem faktycznym sprawy, w związku z którą pytanie to zostało przedstawione. Wyrok dotyczy więc wskazanego w jego sentencji pominięcia wynikającego z art. 17 ustawy nowelizującej z 2021 r. w związku z art. 25 ust. 2 pkt 2 i ust. 2a ustawy emerytalnej odnoszącego się do „emerytur czerwcowych” przyznanych na wniosek zgłoszony przed 1 czerwca 2021 r. Tymczasem zakres normowania regulacji wynikającej ze wskazanych przepisów nie ogranicza się jedynie do emerytur przyznanych na wniosek, lecz również obejmuje emerytury z urzędu i renty rodzinne po osobach zmarłych. Ustawodawca powinien dokonać odpowiednich zmian w odniesieniu do wszystkich adresatów art. 17 ustawy nowelizującej z 2021 r. w związku z art. 25a ust. 2 pkt 2 i ust. 2a ustawy emerytalnej, którzy znaleźli się w analogicznej sytuacji, jak „emeryci czerwcowi” i nie mogli na podstawie tych przepisów skorzystać z możliwości przeliczenia przyznanego im wcześniej na mniej korzystnych zasadach świadczenia.

Kwestia tzw. emerytur czerwcowych była przedmiotem wielokrotnych wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich kierowanych do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (wystąpienia z dnia: 15 września 2017 r., 11 stycznia 2018 r., 26 kwietnia 2018 r., 8 listopada 2018 r., 2 października 2019 r., 27 lutego 2020 r. oraz 25 listopada 2021 r.). Już w odpowiedzi na pierwsze wystąpienie Minister podzielił stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich o niezbędności rozwiązania problemu emerytur czerwcowych poprzez stosowną korektę regulacji prawnych. Zdanie to potwierdzano w odpowiedziach na kolejne wystąpienia. Problem ten uregulowano ostatecznie w ustawie z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 1621). Zmiany weszły w życie z dnia 18 września 2021 r. i dotyczyły emerytur ustalonych w czerwcu 2021 r. (przepisy przejściowe) oraz miały obowiązywać na przyszłości. W ustawie tej nie przewidziano regulacji, które dawałyby możliwość ustalenia na nowo wysokości emerytury (z uwzględnieniem zmian dotyczących sposobu waloryzacji składek emerytalnych oraz kapitału początkowego), osobom którym już obliczono wysokość emerytury w czerwcu w latach poprzednich (lata 2009-2019). Rozwiązanie to było przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny w omówionym wyżej wyroku.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U z 2023 r. poz. 1058), uprzejmie proszę Panią Ministrę o przekazanie informacji o planowanych działaniach

legislacyjnych, zmierzających do realizacji omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/